O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2026, [14]
ISSN 2181-7324(Print)

IJTIMOIY FANLAR
http://journals.nuu.uz
ISSN 3093-8996(Onlayn)

UDK: 378.147:94

Nargiza A. YUSUPOVA,
PhD, O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti, Toshkent, O‘zbekiston
E-mail: n.yusupova@gmail.com, *ORCID: 0009-0001-3976-4177*

PhD R.Rasulov taqrizi asosida

METHODOLOGY FOR DEVELOPING CREATIVE THINKING OF FUTURE HISTORY TEACHERS BASED ON PROBLEM-BASED LEARNING AND HISTORICAL SOURCE ANALYSIS

Annotation

The article addresses the problem of developing creative thinking of future history teachers, which does not emerge from reproductive learning of historical facts. Drawing on the theory of problem-based learning and international research on historical thinking, the author proposes a four-stage methodology: creating a problem situation, working with primary historical sources, constructing and defending an interpretation, and pedagogical transformation with reflection. A typology of problem situations based on the history of Uzbekistan is presented. The methodology can be used in history and teaching methods courses at universities.

Key words: Problem-based learning, historical source, source analysis, creative thinking, future history teacher, historical thinking, problem situation, methodology, reflection.

МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИСТОРИИ НА ОСНОВЕ ПРОБЛЕМНОГО ОБУЧЕНИЯ И АНАЛИЗА ИСТОРИЧЕСКИХ ИСТОЧНИКОВ

Аннотация

В статье рассматривается проблема развития творческого мышления будущих учителей истории, которое не формируется при репродуктивном изучении исторических фактов. Опираясь на теорию проблемного обучения и международные исследования исторического мышления, автор предлагает четырёхэтапную методику: создание проблемной ситуации, работа с первичными историческими источниками, построение и защита интерпретации, педагогическая трансформация и рефлексия. Представлена типология проблемных ситуаций на материале истории Узбекистана. Методика может применяться в курсах истории и методики преподавания в вузах.

Ключевые слова: Проблемное обучение, исторический источник, анализ источника, творческое мышление, будущий учитель истории, историческое мышление, проблемная ситуация, методика, рефлексия.

MUAMMOLI TA’LIM VA TARIXIY MANBALAR TAHLILI ASOSIDA BO‘LAJAK TARIX O‘QITUVCHILARINING IJODIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Annotatsiya

Maqolada tarixiy faktlarni reproduktiv o‘rganish orqali shakllanmaydigan bo‘lajak tarix o‘qituvchilari ijodiy tafakkurini rivojlantirish muammosi ko‘rib chiqilgan. Muammoli ta’lim nazariyasi va tarixiy tafakkurga oid xalqaro tadqiqotlarga tayangan holda muallif to‘rt bosqichli metodikani taklif etadi: muammoli vaziyat yaratish, birlamchi tarixiy manbalar bilan ishlash, talqin yaratish va uni himoya qilish, pedagogik transformatsiya va refleksiya. O‘zbekiston tarixi materiallari asosida muammoli vaziyatlar tipologiyasi berilgan. Metodikadan oliy ta’limda tarix va o‘qitish metodikasi kurslarida foydalanish mumkin.

Kalit so‘zlari: Muammoli ta’lim, tarixiy manba, manba tahlili, ijodiy tafakkur, bo‘lajak tarix o‘qituvchisi, tarixiy tafakkur, muammoli vaziyat, metodika, refleksiya.

Kirish. Universitet auditoriyasida tarixdan seminar o‘tkazgan har bir o‘qituvchi tanish manzaraga duch kelgan. Talaba mavzuni ravon so‘zlab beradi, sanalarni adashtirmaydi, lekin “Bu manbaga qanchalik ishonish mumkin?” yoki “Nega ikki muallif bir voqeani turlicha yozgan?” degan savolga kelganda jim qoladi. Bu bilim yetishmasligidan emas, fikrlash usuli shakllanmaganidan dalolat beradi. Bo‘lajak tarix o‘qituvchisi esa ertaga maktabda aynan shunday savollarni o‘z o‘quvchilariga berishi kerak bo‘ladi.

Prezident Sh.M. Mirziyoyev “Yangi O‘zbekiston strategiyasi” asarida ta’lim tizimini yoshlarni mustaqil va erkin fikrlaydigan, olgan bilimini hayotda qo‘llay oladigan shaxs sifatida tarbiyalashga yo‘naltirish zarurligini qayta-qayta ta’kidlaydi [1]. 2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasida ham ta’lim sifatini oshirish va pedagog kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish alohida maqsad sifatida belgilangan [2]. Tarix fani bu jihatdan alohida o‘rin tutadi: u yoshlarda tarixiy xotira va milliy o‘zlikni shakllantiradi, ayni paytda tanqidiy va ijodiy tafakkur uchun eng boy materialni beradi.

Biroq bu imkoniyat o‘z-o‘zidan ro‘yobga chiqmaydi. Oliy ta’limda tarix kurslarining katta qismi hanuz “ma’ruza – takrorlash – test” zanjiri asosida quriladi. Bunday sharoitda talaba tarixiy manbani tayyor xulosani tasdiqlovchi bezak sifatida qabul qiladi, uning o‘zi savol va ziddiyat manbai bo‘lishi mumkinligini ko‘rmaydi. Natijada bo‘lajak tarix o‘qituvchisining ijodiy tafakkuri rivojlanmay qoladi, muammoli ta’lim esa o‘quv rejalarida faqat nomigagina qayd etiladi.

Maqolaning maqsadi muammoli ta’lim va tarixiy manba tahlilini yagona tizimga birlashtirib, bo‘lajak tarix o‘qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirish metodikasini ishlab chiqishdan iborat. Shu maqsaddan kelib chiqib quyidagi vazifalar qo‘yildi: muammoli ta’lim va manba tahliliga oid ilmiy qarashlarni tahlil qilish; metodika bosqichlarini va har bir bosqichdagi talaba hamda o‘qituvchi faoliyatini aniqlash;

O‘zbekiston tarixi materiallari asosida muammoli vaziyatlar tipologiyasini ishlab chiqish.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Muammoli ta’lim nazariyasi sovet didaktikasida XX asrning 60–70-yillarida shakllangan. I.Ya. Lerner muammoli ta’limni o‘quvchini ijodiy faoliyat tajribasiga oshno qilishning asosiy yo‘li deb hisoblagan va muammoli vazifalar qiyinlik darajasiga ko‘ra tabaqalanishi lozimligini ko‘rsatgan [3]. M.I. Maxmutov muammoli vaziyatni o‘quvchining mavjud bilimi bilan yangi faktni tushuntirish talabi o‘rtasidagi ziddiyat sifatida ta’riflab, muammoli vaziyat yaratishning bir necha usulini tasniflagan [4]. Bu tasnif hozir ham o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan, ammo u asosan tabiiy fanlar materialiga tayanadi, tarix fanining o‘ziga xosligi esa unda yetarli hisobga olinmagan.

G‘arb pedagogikasida shunga yaqin g‘oya “problem-based learning” (PBL) nomi bilan rivojlangan. H. Barrows bu yondashuvni dastlab tibbiyot ta’limida qo‘llab, o‘qitish real va yagona yechimga ega bo‘lmagan muammo atrofida qurilishi kerakligini asoslagan [5]. C. Hmelo-Silver PBL bo‘yicha tadqiqotlarni umumlashtirib, bu yondashuv moslashuvchan bilim, mustaqil o‘rganish va hamkorlikda ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishini, biroq o‘qituvchining puxta yo‘naltiruvchi rolisiz kutilgan samarani bermasligini ko‘rsatgan [6]. Oxirgi xulosa biz uchun muhim: muammoli ta’lim talabani o‘z holiga tashlab qo‘yishni emas, aksincha, puxta rejalashtirilgan qo‘llab-quvvatlashni talab qiladi.

Tarixiy manba tahlili masalasida S. Wineburg tadqiqotlari burilish nuqtasi bo‘ldi. U professional tarixchilar va maktab o‘quvchilarining bir xil hujjatlarni o‘qish jarayonini taqqoslab, tarixchilar matnni o‘qishdan oldin uning muallifi va yaratilgan vaqtiga e’tibor berishini, manbalarni bir-biri bilan solishtirishini va voqeani o‘z davri sharoitida tushunishga intilishini aniqlagan [7]. Bu usullar keyinchalik “manbani tekshirish” (sourcing), “kontekstlashtirish” (contextualization) va “qiyoslash” (corroboration) nomlari bilan tarix didaktikasiga kirib keldi. A. Reisman “Reading Like a Historian” o‘quv dasturini maktablarda sinab ko‘rib, hujjatlarga asoslangan darslar o‘quvchilarning tarixiy tafakkuri bilan birga matnni tushunish ko‘nikmasini ham yaxshilaganini ko‘rsatgan [8]. J. Nokes va hammualliflari tarixiy matnlarni o‘qishda bu evristik usullarni maxsus o‘rgatish o‘quvchilar natijalarini sezilarli oshirishini aniqlagan [9].

J. van Drie va C. van Boxtel tarixiy fikrlashni tahlil qilish modelini taklif etib, unda savol qo‘yish, tarixiy tushunchalardan foydalanish, manbadan dalil sifatida foydalanish va argumentatsiyani asosiy komponentlar sifatida ajratgan [10]. P. Seixas va T. Morton tarixiy tafakkurning oltita tayanch tushunchasini maktab amaliyotiga moslashtirgan [11]. O‘zbekistonda pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari O‘.Q. Tolipov va M. Usmonboyeva [12], kasb ta’limi o‘qituvchisini kasbiy shakllantirish masalalari N.A. Muslimov [13], talabalar kreativligini interfaol metodlar asosida rivojlantirish masalalari G.N. Ibragimova [14] tomonidan tadqiq etilgan.

Adabiyotlar tahlili muayyan bo‘shliqni ko‘rsatadi: muammoli ta’lim nazariyasi ko‘proq umumdidaktik darajada, tarixiy manba tahlili esa ko‘proq maktab o‘quvchilari misolida o‘rganilgan. Bo‘lajak tarix o‘qituvchisini tayyorlashda bu ikki yo‘nalishni birlashtirish, bunda talabaning ikki rolini, ya’ni tarixni o‘rganuvchi va kelajakda uni o‘rgatuvchi rolini birga hisobga olish masalasi yetarlicha ishlab chiqilmagan.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot nazariy-metodik xarakterga ega bo‘lib, deduktiv yondashuvga tayanadi: muammoli ta’lim va tarixiy tafakkurga oid umumiy nazariy qoidalardan bo‘lajak tarix o‘qituvchisini tayyorlashning aniq metodik yechimlariga o‘tildi. Tadqiqot dizayni pedagogik modellashtirish tamoyiliga asoslandi: avval metodikaning maqsadi va kutilayotgan natijasi belgilandi, so‘ngra unga olib boruvchi bosqichlar, talaba va o‘qituvchi faoliyati hamda o‘quv topshiriqlari loyihalashtirildi.

Ma’lumot manbalari sifatida ikkilamchi manbalar, ya’ni muammoli ta’lim va tarixiy tafakkurga oid nazariy asarlar, xalqaro empirik tadqiqotlar natijalari hamda O‘zbekiston tarixiga oid birlamchi manbalarning nashr etilgan matnlari tanlandi. Tadqiqotda nazariy tahlil, qiyosiy tahlil, tizimlashtirish, pedagogik modellashtirish va tipologiyalash usullaridan foydalanildi. Metodikaning ishonchliligi (reliability) uning tarkibiy qismlari turli mamlakatlarda empirik sinovdan o‘tgan yondashuvlarga [6; 8; 9] tayanishi bilan, aniqligi (validity) esa har bir bosqichning tarixiy tafakkurning ilmiy asoslangan komponentlariga [10; 11] mos kelishi bilan ta’minlanadi. Metodikani oliy ta’lim muassasasida tajriba-sinovdan o‘tkazish tadqiqotning keyingi bosqichi vazifasi sifatida belgilandi.

Tahlil va natijalar. Tahlil natijasida “Muammo – Manba – Talqin – Transformatsiya” deb nomlangan to‘rt bosqichli metodika ishlab chiqildi (1-jadval). Uning asosiy g‘oyasi quyidagicha: muammoli vaziyat talabada savol tug‘diradi, tarixiy manba bu savolga javob izlash uchun material beradi, talqin bosqichi talabani mustaqil xulosaga olib keladi, transformatsiya bosqichi esa olingan tajribani bo‘lajak tarix o‘qituvchisining kasbiy malakasiga aylantiradi.

1-jadval. Muammoli ta’lim va tarixiy manbalar tahlili asosida ijodiy tafakkurni rivojlantirish metodikasining bosqichlari

Bosqich	Maqsad	Talaba faoliyati	O‘qituvchi roli
1. Muammo	o‘quv ziddiyatini yuzaga chiqarish, izlanishga ehtiyoj uyg‘otish	dastlabki farazlarini aytadi, muammo yuzasidan o‘z savollarini tuzadi	ziddiyatli fakt yoki savolni taqdim etadi, farazlarni baholamay qayd etadi
2. Manba	farazni tekshirish uchun dalil to‘plash	manbaning muallifi, davri va maqsadini aniqlaydi, manbalarni o‘zaro qiyoslaydi	manbalar to‘plamini tanlaydi, tahlilni namoyish etadi, yo‘naltiruvchi savollar beradi
3. Talqin	mustaqil va asoslangan xulosa chiqarish	argumentli esse yozadi, o‘z talqinini munozarada himoya qiladi, qarshi dalillarga javob beradi	munozarani boshqaradi, javobning to‘g‘riligini emas, dalil sifatini baholaydi
4. Transfor-matsiya	tajribani kasbiy malakaga aylantirish	maktab o‘quvchilari uchun muammoli topshiriq loyihalaydi, mikrodars o‘tkazadi, o‘z faoliyatini tahlil qiladi	loyihani ekspert sifatida baholaydi, refleksiyani tashkil etadi

Manba: muallif ishlanmasi.

Birinchi bosqich – muammo. Bu yerda asosiy talab shuki, muammo sun’iy bo‘lmasligi kerak. “Temuriylar davlati nima uchun parchalandi?” degan savol o‘z-o‘zicha muammo emas, chunki talaba javobni darslikdan topadi. Muammoli vaziyat talaba bilgan narsa yangi fakt bilan to‘qnashganda paydo bo‘ladi, Maxmutov ta’rifidagi ziddiyat ham ana shu [4]. Masalan, talabalarga “Temur tuzuklari”ning Amir Temur davriga oid asl qo‘lyozmasi ma’lum emasligi, asar ilmiy muomalaga XVII asrdagi forscha matn orqali kirgani aytiladi va “Unda Amir Temurning o‘z qarashlari aks etganiga

qanchalik ishonish mumkin?” degan savol qo‘yiladi. Bu savolga darslikda tayyor javob yo‘q, manbashunoslar orasida ham yagona fikr mavjud emas.

Ikkinchi bosqich – manba. Talaba tarixiy manba bilan ishlashda to‘rt savolga tayanadi: Kim yozgan? Qachon va qanday sharoitda yozgan? Kim uchun va qanday maqsadda yozgan? Boshqa manbalar bu ma’lumotni tasdiqlaydimi? Bu savollar Wineburg aniqlagan tarixchi usullarining [7] talaba uchun soddalashtirilgan ko‘rinishidir. Bu bosqichda eng ko‘p uchraydigan qiyinchilik talabaning manbani darhol “to‘g‘ri” yoki “noto‘g‘ri” deb baholashga shoshilishidir. Nokes va hammualliflari ta’kidlaganidek, evristik usullar o‘z-o‘zidan o‘zlashtirilmaydi, ular maxsus o‘rgatilishi va ko‘p marta mashq qilinishi kerak [9]. Shu sababli dastlabki mashg‘ulotlarda o‘qituvchi manba tahlilini ovoz chiqarib namoyish etadi, ya’ni o‘z fikrlash jarayonini talabalar oldida bosqichma-bosqich bayon qiladi, keyingi mashg‘ulotlarda esa bu vazifa asta-sekin talabalarning o‘ziga o‘tkaziladi.

Uchinchi bosqich – talqin. Talaba manbalar asosida o‘z javobini bir sahifalik argumentli esse shaklida yozadi va guruhda himoya qiladi. Bu yerda yagona to‘g‘ri javob emas, dalilning sifati baholanadi: talaba manbaga tayanayaptimi, qarama-qarshi manbani hisobga olganmi, xulosasi dalildan oshib ketmayaptimi. Van Drie va van Boxtel modelida argumentatsiya tarixiy fikrlashning yakunlovchi komponenti sifatida ko‘rilgani bejiz emas [10]: ijodiy fikr boshqalar oldida asoslab berilgandagina to‘liq shakllanadi.

To‘rtinchi bosqich – transformatsiya. Aynan shu bosqich metodikani maktab o‘quvchilariga mo‘ljallangan yondashuvlardan ajratib turadi. Talaba endi o‘zi ishlagan manba va muammo asosida maktab o‘quvchilari uchun topshiriq loyihalaydi: muammoli savolni o‘quvchilar yoshiga moslashtiradi, manbani qisqartiradi yoki soddalashtiradi, o‘quvchidan kutiladigan natijani belgilaydi. So‘ngra u mikrodarsda bu topshiriqni guruhdoshlari bilan sinab ko‘radi va o‘z faoliyatini tahlil qiladi. D. Kolb tajribaviy o‘qitish modelida ko‘rsatilganidek, aniq tajriba refleksiv kuzatish va umumlashtirish bilan to‘ldirilgandagina yangi bilimga aylanadi [15]. Refleksiya bo‘lmasa, talabaning ijodiy tajribasi alohida epizodlar sifatida qolib ketadi.

Metodikani amalda qo‘llash uchun muammoli vaziyatlarning beshta turi ajratildi (2-jadval). Ular O‘zbekiston tarixi materiallari asosida tuzilgan, biroq jahon tarixi kurslariga ham oson moslashtiriladi.

2-jadval.Tarix kurslarida muammoli vaziyatlar tipologiyasi

Muammoli vaziyat turi	Mohiyati	O‘zbekiston tarixidan namuna
1. Ziddiyatli manbalar	bir voqea haqida bir-biriga zid ma’lumot beruvchi manbalar qiyoslanadi	1916-yilgi Jizzax qo‘zg‘oloni haqidagi chor ma’muriyati hisobotlari va mahalliy aholi xotiralari
2. Manba ishonchliligi	manbaning kelib chiqishi yoki muallifligi shubhali	“Temur tuzuklari”ning muallifligi va matn tarixi masalasi
3. Sabab va oqibat	voqea sabablari bo‘yicha turli talqinlar mavjud	Temuriylar davlatining parchalanish sabablari haqidagi tarixchilar qarashlari
4. Tarixiy nuqtai nazar	o‘tmish kishisining qarorini o‘z davri mezonlari bilan tushunish talab etiladi	Bobur Mirzoning Movarounnahrni tark etib, Hindistonga yurish qarori (“Boburnoma” asosida)
5. “Jim manba”	manbada nima aytilmagani va nega aytilmagani aniqlanadi	jadid matbuoti (masalan, “Oyina” jurnali) sahifalarida qaysi ijtimoiy guruhlar ovozi deyarli eshitilmaydi

Manba: muallif ishlanmasi.

Tipologiyaning amaliy ahamiyati shundaki, o‘qituvchi har bir mavzu uchun qaysi turdagi muammoli vaziyat mos kelishini oldindan rejalashtira oladi va semestr davomida talabalarga turli fikrlash operatsiyalarini mashq qilish imkonini beradi. Birinchi va ikkinchi tur ko‘proq manbani tanqidiy baholash ko‘nikmasini, uchinchi va to‘rtinchi tur tarixiy talqin va kontekstlashtirishni rivojlantiradi. Beshinchi tur esa ijodiy tafakkurning eng yuqori ko‘rinishini, ya’ni matnda ko‘rinmaydigan narsani ko‘ra bilishni talab qiladi: talaba manbada kimning ovozi yo‘qligini aniqlab, bu bo‘shliqni qaysi boshqa tarixiy manbalar to‘ldirishi mumkinligini o‘ylaydi.

Metodikaning bir mashg‘ulot doirasida qanday ishlashini 1916-yilgi Jizzax qo‘zg‘oloni mavzusi misolida ko‘rib chiqamiz. Mashg‘ulot boshida talabalarga ikki qisqa parcha beriladi: biri chor ma’muriyatining voqealar haqidagi rasmiy hisobotidan, ikkinchisi qo‘zg‘olon guvohining xotiralaridan olingan. Ikkala matnda ham bir voqea tasvirlangan, ammo sabablar, ishtirokchilar va oqibatlar turlicha talqin qilingan. Talabalar avval “Qaysi biri haqiqatga yaqinroq?” degan savolga tezkor javob beradi va bu javoblar doskaga yozib qo‘yiladi. Bu muammo bosqichi.

So‘ngra talabalar kichik guruhlarda har bir tarixiy manbani to‘rt savol asosida tahlil qiladi: hisobot muallifi qaysi idora xodimi bo‘lgan va u kimga hisob bergan, xotira qachon, voqeadan necha yil o‘tib yozilgan, har bir muallif nimani ta’kidlab, nimani tilga olmagan. Shu jarayonda talabalarning dastlabki javoblari, odatda, o‘zgara boshlaydi: ular har ikkala manbaning ham o‘z cheklovlari borligini, haqiqatni esa manbalarni qiyoslash orqali qayta tiklash mumkinligini anglaydi. Talqin bosqichida har bir guruh qo‘zg‘olon sabablari haqidagi o‘z xulosasini manbalarga tayangan holda himoya qiladi.

Mashg‘ulotning so‘nggi qismida talabalarga topshiriq beriladi: shu ikki manbadan foydalanib, umumta’lim maktabining 10-sinf o‘quvchilari uchun 15 daqiqalik muammoli topshiriq tuzish. Keyingi mashg‘ulotda bu topshiriqlar mikrodars shaklida sinab ko‘riladi va har bir talaba qisqa refleksiya varag‘ini to‘ldiradi: topshiriqning qaysi qismi o‘quvchini fikrlashga undadi, qaysi qismi ortiqcha qiyin yoki aksincha juda oson bo‘ldi. Shu tariqa bitta tarixiy manba ham bilim manbai, ham kasbiy mashq materiali vazifasini bajaradi, refleksiya esa bu ikki vazifani bog‘lab turadi.

Metodika natijadorligini kuzatib borish uchun quyidagi ko‘rsatkichlardan foydalanish taklif etiladi: talaba qo‘ygan savollarning soni va sifati; manba tahlilida to‘rt savoldan foydalanish darajasi; essedagi dalillarning asoslanganligi; talaba loyihalagan maktab topshirig‘ining muammoliligi. Bu ko‘rsatkichlar talaba portfoliosi va ekspert baholash orqali aniqlanadi hamda bo‘lajak tarix o‘qituvchisining ijodiy tafakkuri qaysi yo‘nalishda rivojlanayotganini, qaysi yo‘nalishda esa qo‘shimcha ish talab etilishini ko‘rsatadi.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijasida quyidagi xulosalarga kelindi. Birinchidan, bo‘lajak tarix o‘qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muammoli ta’lim va tarixiy manbalar tahlili bir-birini to‘ldiradi: muammo talabada izlanish ehtiyojini uyg‘otadi, manba esa bu izlanishga ilmiy asos beradi. Ikkinchidan, taklif etilgan “Muammo – Manba – Talqin – Transformatsiya” metodikasi talabaning ikki rolini birlashtiradi: u avval tarixni tadqiqotchi sifatida o‘rganadi, so‘ngra shu tajribani o‘quvchilar uchun o‘quv

vaziyatiga aylantiradi. Uchinchidan, muammoli vaziyatlar tipologiyasi o‘qituvchiga mashg‘ulotlarni tizimli rejalashtirish imkonini beradi.

Shu asosda quyidagi takliflar ilgari suriladi: tarix ta’lim yo‘nalishidagi tarix o‘qitish metodikasi va manbashunoslik kurslariga manba tahliliga asoslangan muammoli mashg‘ulotlarni kiritish; O‘zbekiston tarixiga oid birlamchi manbalarning talabalar uchun moslashtirilgan elektron to‘plamini yaratish; pedagogik amaliyot davomida talabalar loyihalagan muammoli topshiriqlarni maktab sharoitida sinab ko‘rish. Keyingi tadqiqotlarda metodika samaradorligini tajriba-sinov ishlari orqali aniqlash rejalashtirilgan.

ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2021. – 464 b.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi (lex.uz).
3. Лернер И.Я. Проблемное обучение. – М.: Знание, 1974. – 64 с.
4. Махмутов М.И. Проблемное обучение. Основные вопросы теории. – М.: Педагогика, 1975. – 368 с.
5. Barrows H.S. Problem-based learning in medicine and beyond: A brief overview // New Directions for Teaching and Learning. – 1996. – No. 68. – P. 3–12.
6. Hmelo-Silver C.E. Problem-based learning: What and how do students learn? // Educational Psychology Review. – 2004. – Vol. 16, No. 3. – P. 235–266.
7. Wineburg S. Historical Thinking and Other Unnatural Acts: Charting the Future of Teaching the Past. – Philadelphia: Temple University Press, 2001.
8. Reisman A. Reading like a historian: A document-based history curriculum intervention in urban high schools // Cognition and Instruction. – 2012. – Vol. 30, No. 1. – P. 86–112.
9. Nokes J.D., Dole J.A., Hacker D.J. Teaching high school students to use heuristics while reading historical texts // Journal of Educational Psychology. – 2007. – Vol. 99, No. 3. – P. 492–504.
10. Van Drie J., Van Boxtel C. Historical reasoning: Towards a framework for analyzing students’ reasoning about the past // Educational Psychology Review. – 2008. – Vol. 20, No. 2. – P. 87–110.
11. Seixas P., Morton T. The Big Six Historical Thinking Concepts. – Toronto: Nelson Education, 2013.
12. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – T.: Fan, 2006.
13. Muslimov N.A. Kasb ta’limi o‘qituvchisini kasbiy shakllantirishning nazariy-metodik asoslari: ped. fan. dok. ... diss. – T., 2007.
14. Ibragimova G.N. Interfaol o‘qitish metodlari va texnologiyalari asosida talabalarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish: ped. fan. bo‘yicha fals. dok. (PhD) ... diss. – T., 2017.
15. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1984.